

PÄÄKIRJOITUS: KIELI JA KOMMUNIKAATIO YHTEISKUNNAN ARVOJEN ILMENTÄJÄNÄ

On epäilemättä selvää, että kielen ja kommunikaation tutkimus ulottuu laaja-alaisesti yhteisöjen ja yhteiskunnan eri osa-alueisiin. Kielen ja kommunikaation tutkimus ei ainoastaan auta meitä tunnistamaan puheen, kielen ja kommunikaation piirteitä, vaan se antaa meille myös tietoa ihmisten toiminnasta ja toiminnan motiiveista. Tällä hetkellä suomalainen yhteiskunta käy arvokeskustelua haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden, kuten vanhusten, vammaisten ja lasten, kohtelusta. Tiedotusvälineet ovat nostaneet esille muun muassa haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden hoidon toimintatapojen heikentymisen, ja yksilön unohtamisen päätösten teossa. Tämä keskustelu ulottuu myös kielen tutkimuksen kentälle. Kun resursseja leikataan ja ihmisillä on yhä vähemmän aikaa työtehtävien suorittamiseen, se vaikuttaa väistämättä myös kielen käyttöön ja vuorovaikutustapoihin.

YK:n vammaissopimuksessa todetaan, että jokaisella ihmisellä on oikeus tulla kuulluksi silloin kun häntä koskevista asioista päätetään. Toteutuuko tämä todellisuudessa, kun päätetään esimerkiksi vammaisen ihmisen asumispalveluista? Käytetäänkö kuulemisessa kielen ja kommunikaation menetelmiä, joiden avulla henkilö todella voi ilmaista näkemyksensä, ja onko hänen näkemyksellään merkitystä? Kielen ja kommunikaation tutkimuskenttä on laaja-alainen. Tarvitsemme edelleen perustutkimusta ja yksittäisiä kielen piirteitä selvitteleviä tutkimuksia. Sen rinnalla tarvitsemme tutkimusta, joka nopeasti reagoi ja lähtee pureutumaan yhteiskunnan ajankohtaisiin asioihin, kuten arvojen kielellistämiseen yhteiskunnallisessa keskustelussa. Miten esimerkiksi median käyttämä kieli ja sanavalinnat kuvastavat yhteiskuntamme näkemystä vanhuksista ja näkykö mahdollinen arvopohjan muutos kielen käytössä? Miten kommunikoimme haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden kanssa, ja miten henkilön arvostus tai sen puute näkyvät yhteisöjen kielen käytössä ja vuorovaikutuksessa? Kieli ja mieli kietoutuvat monimutkaisesti toisiinsa, sillä kieli toimii ajattelun välineenä ja mahdollistaa mielen sisältöjen kuvaamisen. Tästä johtuen kielen tutkimus luo myös väylää mielen sisältöjen ymmärtämiseen.

Tänä keväänä on menossa Suomen tiedekustantajien liiton rahoittama kotimaisia tiedelehtiä esittelevä Tiedon tähden -kiertue, johon myös Puhe ja kieli -lehti osallistuu. On ilman muuta selvää, että kotimaisilla tiedelehdillä on merkittävä rooli yhteiskuntaamme ja yhteisöjämme käsittelevän tutkimuksen esille tuomisessa. Puhe ja kieli julkaisee tutkimusta kielen, puheen, äänen, viestinnän ja vuorovaikutuksen alueilta. Artikkelit edustavat lukuisia eri kielen tutkimuksen aloja, ja artikkeleissa käytettyjen menetelmien kirjo on laaja, mikä lisää monipuolista ilmiöiden ymmärtämistä. Tämä lehden ensimmäinen numero kuvastaa osaltaan hyvin puheen ja kielen tutkimuksen moninaisuutta ja monitieteisyyttä. Toivon kaikille ajatuksia herättäviä lukuhetkiä Puhe ja kieli -lehden parissa vuoden 2019 aikana.

Oulussa 26.2.2019

Soile Loukusa
Päätoimittaja